

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000898

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 07-04-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:



II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дзюбенко Наталія Леонідівна

2. Nataliia L. Dziubenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0000-5715-7381

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 222

Назва наукової спеціальності: Медицина

Галузь / галузі знань: охорона здоров'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Медицина

Дата захисту: 29-05-2026

Спеціальність за освітою: Лікувальна справа

Місце роботи здобувача: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 12774

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76.29.50, 76.29.54.11

Тема дисертації:

1. Інфекційний мононуклеоз у практиці сімейного лікаря: особливості сучасного перебігу та оцінка ефективності різних методів діагностики у дітей та дорослих
2. Infectious mononucleosis in family physician practice: clinical course and evaluation of the diagnostic effectiveness of various methods in children and adults

Реферат:

1. Актуальність. Інфекційний мононуклеоз – гостре антропонозне вірусне захворювання, яке зазвичай спричинене вірусом Епштейна-Барр, також відомим як вірус герпесу людини 4 типу [1]. Серед інших причин слід виділити цитомегаловірус, герпесвірус людини 6 типу, збудник токсоплазмозу, вірус імунодефіциту людини та аденовірус [2]. Одним з найбільш поширених захворювань дитячого віку є інфекційний мононуклеоз (частота уражень до 3-х років сягає 80 %). До досягнення повноліття близько 90 % людей інфікуються вірусом інфекційного мононуклеозу [3]. Сучасний клінічний поліморфізм інфекційного процесу може перебігати як в латентній формі, так і призводити до розвитку важких і навіть летальних випадків захворювання. Однак проблеми раннього прогнозування можливих варіантів перебігу хвороби і його

наслідків залишаються не до кінця з'ясованими та вимагають подальшого вивчення. За останні роки стрімко розвинулась первинна ланка медичної допомоги, що дозволила багатьом пацієнтам отримувати своєчасну допомогу на догоспітальному етапі, запобігаючи розвитку ускладнень та несприятливих наслідків інфекційного мононуклеозу. Прогрес лабораторних технологій та їх доступність допомагає запобігати несприятливим наслідкам інфекційного мононуклеозу на догоспітальному етапі, що дозволить доповнити алгоритми діагностики, оптимізувати їх та зробити доступними для первинної медичної ланки. Це має сприяти вдосконаленню діагностичних методів та лікування хворих на інфекційний мононуклеоз. Мета дослідження: удосконалити алгоритм діагностики інфекційного мононуклеозу у дорослих та дітей на підставі вивчення особливостей його сучасного перебігу та ефективності різних методів клініко-лабораторного обстеження. У відповідності до мети сформульовані наступні задачі дослідження: 1. Проаналізувати динаміку кількості випадків інфекційного мононуклеозу серед дорослих та дітей протягом 2017–2025 років. 2. Вивчити особливості сучасного перебігу інфекційного мононуклеозу. 3. Вивчити сучасні особливості загально-клінічних та біохімічних змін в крові у хворих на інфекційний мононуклеоз у дорослих та дітей в залежності від форми перебігу. 4. Вивчити інформативність специфічних методів діагностики при інфекційному мононуклеозі. 5. Розробити діагностичний алгоритм поетапного обстеження хворого з підозрою на інфекційний мононуклеоз із використанням загально-клінічних, біохімічних, інструментальних та специфічних серологічних методів обстеження. Методи дослідження: з метою реалізації поставленої мети дослідження було проведено ретроспективний аналіз історій хвороб пацієнтів, хворих на інфекційний мононуклеоз: аналіз об'єктивних даних, результатів загальноклінічних методів дослідження (показників загального аналізу крові, біохімічного аналізу крові), спеціальних методів дослідження (серологічних досліджень на антитіла IgM до капсидного антигену вірусу Епштейна-Барр (VCA IgM), IgG до капсидного антигену (VCA IgG), IgG до ядерного антигену (EBNA IgG), визначення ДНК вірусу Епштейна-Барр методом полімеразної ланцюгової реакції (ПЛР), проведення Monospot-тесту для якісного виявлення гетерофільних антитіл, визначення ДНК цитомегаловірусу методом полімеразної ланцюгової реакції (ПЛР), інструментальних методів дослідження (ультразвукове дослідження органів черевної порожнини (УЗД ОЧП)), виконана статистична обробка отриманих матеріалів дослідження. За даними дослідження були отримані наступні результати: Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що: У дисертації вперше на підставі ретроспективного аналізу 64812 лабораторних досліджень проведено комплексну оцінку змін у структурі використання серологічних та молекулярно-генетичних методів діагностики інфекційного мононуклеозу в сучасній реальній клінічній практиці та встановлено стабільність маркера VCA IgM як найбільш надійного показника гострої Епштейна-Барр вірусної інфекції незалежно від змін діагностичної стратегії. Вперше встановлено, що віроцити вже при пороговому значенні ≥ 3 % на початку захворювання мають максимальну дискримінаційну здатність (AUC=1,0) для диференціації інфекційного мононуклеозу від гострих респіраторних вірусних інфекцій, що уточнює існуючі уявлення про їх діагностичну цінність. Вперше показано, що рівень лактатдегідрогенази є біохімічним показником, який достовірно відрізняється між типовим та атиповим перебігом інфекційного мононуклеозу, що дозволяє розглядати його як додатковий маркер для ранньої діагностики атипового перебігу захворювання. Удосконалено підходи до лабораторної діагностики інфекційного мононуклеозу шляхом визначення оптимальних порогових значень аланінамінотрансферази (>36 Од/л) та лактатдегідрогенази (>392 Од/л) як інформативних допоміжних діагностичних критеріїв із високими показниками чутливості.

2. Infectious mononucleosis is an acute anthroponotic viral disease most commonly caused by the Epstein-Barr virus, also known as human herpesvirus type 4 [1]. Other etiological agents include cytomegalovirus, human herpesvirus type 6, *Toxoplasma gondii*, human immunodeficiency virus, and adenovirus [2]. Infectious mononucleosis is one of the most common diseases of childhood, with infection rates up to 80% by the age of three. By adulthood, approximately 90 % of the population becomes infected with the virus responsible for infectious mononucleosis [3]. The modern clinical polymorphism of this infection allows for both a latent course and the development of severe and even fatal cases. However, the issues of early prediction of possible disease courses and outcomes remain insufficiently clarified and require further investigation. In recent years, primary

health care has developed rapidly, enabling many patients to receive timely medical assistance at the prehospital stage, thereby preventing complications and unfavorable outcomes of infectious mononucleosis. Advances in laboratory technologies and their increasing availability contribute to the prevention of adverse outcomes of infectious mononucleosis at the prehospital stage, enabling the improvement, optimization, and wider implementation of diagnostic algorithms at the level of primary health care. This, in turn, is expected to enhance diagnostic approaches and treatment outcomes in patients with infectious mononucleosis. Research aim: to improve the diagnostic algorithm of infectious mononucleosis in adults and children based on the study of the features of its contemporary course and the effectiveness of various clinical and laboratory examination methods. In accordance with the aim, the following research objectives were formulated: 1. To analyze the incidence of infectious mononucleosis among adults and children during the period 2017–2025. 2. To study the clinical features of the contemporary course of infectious mononucleosis. 3. To study the contemporary features of general clinical and biochemical blood changes in adults and children with infectious mononucleosis depending on the form of the disease course. 4. To evaluate the diagnostic informativeness of specific diagnostic methods in infectious mononucleosis. 5. To develop a stepwise diagnostic algorithm for the examination of a patient with suspected infectious mononucleosis, utilizing general clinical, biochemical, instrumental, and specific serological methods. Research methods: To achieve the objectives of the study, a retrospective analysis of medical records of patients with infectious mononucleosis was conducted. The analysis included: Objective clinical data; Results of general clinical tests, including complete blood count and biochemical blood analysis; Specific diagnostic methods, including serological determination of IgM antibodies to Epstein-Barr virus capsid antigen (VCA IgM), IgG antibodies to capsid antigen (VCA IgG), and IgG antibodies to Epstein-Barr nuclear antigen (EBNA IgG), as well as detection of Epstein-Barr virus DNA using polymerase chain reaction (PCR), and the Monospot test for qualitative detection of heterophile antibodies; Instrumental diagnostic methods, including abdominal ultrasound (US) examination; Statistical processing of the collected study data. According to the study, the following results were obtained: The scientific novelty of the obtained results lies in the fact that for the first time: In this dissertation, for the first time, a comprehensive evaluation of changes in the utilization of serological and molecular-genetic diagnostic methods for infectious mononucleosis in real clinical practice was conducted based on a retrospective analysis of 64812 laboratory tests. The stability of the VCA IgM marker was established as the most reliable indicator of acute Epstein-Barr virus infection, regardless of changes in diagnostic strategies. It was demonstrated for the first time that atypical mononuclear cells, at a threshold value of $\geq 3\%$, exhibit maximal discriminative ability (AUC=1.0) for differentiating infectious mononucleosis from acute respiratory viral infections, refining existing understanding of their diagnostic value. For the first time, it was shown that lactate dehydrogenase (LDH) is a biochemical parameter that reliably distinguishes between typical and atypical courses of infectious mononucleosis, allowing its consideration as an additional marker for the early diagnosis of the atypical course of the disease. Approaches to laboratory diagnosis of infectious mononucleosis were improved by determining optimal threshold values for alanine aminotransferase (>36 U/L) and lactate dehydrogenase (>392 U/L) as informative supplementary diagnostic criteria with high sensitivity.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Dziubenko, N. (2025). Infectious mononucleosis in adults: Some clinical and epidemiological features of infectious mononucleosis. The Ukrainian Scientific Medical Youth Journal, 157(3), 58–63.

- Дзюбенко, Н. Л., & Голубовська, О. А. (2025). Клінічна та лабораторна характеристика сучасного перебігу інфекційного мононуклеозу та алгоритм встановлення діагнозу ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ, 4(122), 2025
- Dziubenko, N., & Golubovska, O. (2025). Assessment of the informativeness of serological methods for the diagnosis of infectious mononucleosis and seroepidemiological data on its prevalence. ScienceRise: Medical Science, (64) (3), 32–39."

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0124U00142

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Голубовська Ольга Анатоліївна
2. Olga A. Golubovska

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.13

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3455-8718

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Андрейчин Михайло Антонович
2. Mykhailo A. Andreichyn

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.13

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0154-730X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України

Код за ЄДРПОУ: 02010830

Місцезнаходження: Майдан Волі, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Косаковський Анатолій Лук'янович

2. Anatolyj L. Kossakovskij

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.19

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7194-420X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика

Код за ЄДРПОУ: 01896702

Місцезнаходження: вул. Дорогожицька, Київ, 04112, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Крамарьов Сергій Олександрович

2. Serhii O. Kramarov

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.10

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2919-6644

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Деева Юлія Валеріївна

2. Yuliia V. Dieieva

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.19

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0552-1254

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Науменко Олександр Миколайович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Науменко Олександр Миколайович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Паливода Роман

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**



Юрченко Тетяна Анатоліївна